YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

26 päivänä syyskuuta 2000 *

Asiassa C-22/99,

jonka Pretore di Pinerolo (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Cristoforo Bertinetto

vastaan

Biraghi SpA

ennakkoratkaisun maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13) 3 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit L. Sevón, P. Jann, H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) ja M. Wathelet,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Biraghi SpA, edustajanaan asianajaja G. M. Giolito, Alba,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori U. Leanza, avustajanaan valtionasiamies O. Fiumara,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet A. M. Alves Vieira ja F. P. Ruggeri Laderchi,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Biraghi SpA:n, edustajanaan asianajaja F. Giuggia, Alba, Italian hallituksen, asiamiehenään asianajaja O. Fiumara, ja komission, asiamiehenään F. P. Ruggeri Laderchi, 16.3.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.5.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Pretore di Pinerolo on esittänyt 15.1.1999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 1.2.1999, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen

maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13) 3 artiklan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty Bertinetton ja Biraghi SpA:n (jäljempänä Biraghi) välisessä asiassa, joka koskee Biraghin Bertinettolle huhtikuusta 1991 maaliskuuhun 1992 tapahtuneesta maidon toimituksesta maksamaa hintaa.

Asiaa koskeva yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen N:o 804/68 3 artiklan 1 ja 2 kohta kuului asian tosiseikkojen tapahtumisaikaan seuraavasti:

"1. Yhteisölle vahvistetaan vuosittain ennen 1 päivää elokuuta seuraavana vuonna alkavaksi maidon markkinointivuodeksi maidon tavoitehinta.

— —

2. Tavoitehinta on se maidon hinta, joka pyritään varmistamaan tuottajien myymän maidon kokonaismäärälle markkinointivuoden aikana yhteisössä ja sen ulkoisilla markkinoilla tarjoutuvien myyntimahdollisuuksien mukaan."

Kansallinen lainsäädäntö

4 Norme sugli accordi interprofessionali e sui contratti di coltivazione e vendita dei prodotti agricoli -nimisessä (alan sisäisiä sopimuksia ja maataloustuotteiden viljelystä ja myynnistä tehtyjä sopimuksia koskeva laki), 16.3.1988 annetussa laissa nro 88 (Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana nro 69, 23.3.1988; jäljempänä laki nro 88/88) säädellään niitä alan sisäisiä sopimuksia, joiden tarkoituksena on edistää maataloustuotannon kehittymistä ja maatalous- ja elintarviketuotantoalan kansallisen ohjelman suuntaviivojen ja päämäärien mukaista markkinajärjestelmää.

5 Lain nro 88/88 1 §:ssä, luettuna yhdessä kyseisen lain 6 ja 8 §:n kanssa, määritellään alan sisäiset sopimukset sopimuksiksi, joiden osapuolia ovat toisaalta maataloustuottajien järjestöt ja toisaalta jalostusteollisuuden ja kaupan yritykset tai niiden kansalliset järjestöt, ja todetaan, että näiden sopimusten tarkoituksena on säännellä tiettyjen jalostukseen tai kauppaan tarkoitettujen maataloustuotteiden tuottamista ja myyntiä sekä vahvistaa allekirjoittajina olevien osapuolten noudatettavaksi tulevat perusteet ja sopimusehdot.

6 Tämän lain 2 §:n 1 momentin d kohdan mukaan alan sisäisten sopimusten tarkoituksena on vahvistaa ennalta tuotteiden hinnat tai niiden määräytymisperusteet viljelysuunnitelmien laatimista varten.

7 Lain 5 §:n 1 momentin b kohdan mukaan alan sisäisessä sopimuksessa määritetään erityisesti vähimmäishinta tai useampivuotisten sopimusten osalta sen määräytymisperusteet.

8 Jos alan sisäisiä sopimuksia ei saada aikaan määräajassa, maa- ja metsätalousministeriö kutsuu lain 4 §:n mukaisesti yhden osapuolen pyynnöstä osapuolet koolle sopimuksen aikaansaamiseksi.

9 Lain 7 §:n nojalla maatalouden aluehallintoviranomainen kutsuu yhden osapuolen pyynnöstä osapuolet koolle täydentävien sopimusten aikaansaamiseksi, ja ellei kansallisen tason sopimuksia ole tai ellei sellaisista neuvotella, osapuolet kutsutaan koolle paikallisten tai alueellisten sopimusten aikaansaamiseksi.

10 Lain 8 §:n 1 momentin mukaan sopimusten allekirjoittajat tukevat sopimusten kohteena olevia tuotteita koskevien myynti- ja viljelysopimusten tekemistä, ja niiden on varmistettava, että näin tehdyt sopimukset ovat yhtäpitäviä alan sisäisten sopimusten kanssa.

11 Lain nro 88/88 12 §:n 1 momentissa säädetään, että maatalous- ja elintarviketuotantoalan jalostusteollisuuden ja jakelun uudenaikaistamis- ja rakenneuudistustuet myönnetään ensi sijassa sellaisille yrityksille, jotka ovat tehneet alan sisäisten sopimusten mukaiset viljely- ja myyntisopimukset. Saman pykälän 2 momentin mukaan maataloustuet myönnetään voimassa olevassa lainsäädännössä säädettyjen etusijaperusteiden mukaisesti siten, että etusija annetaan sellaisten järjestöjen jäseninä oleville maanviljelijöille, jotka ovat tehneet alan sisäisten sopimusten mukaiset viljely- ja myyntisopimukset.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 Bertinetto on lypsykarjankasvattaja ja maidontuottaja. Hän teki Biraghi-nimisen maitotuotteita valmistavan yrityksen kanssa sopimuksen maidon toimituksista vuoden 1991 huhtikuusta ja vuoden 1992 maaliskuuhun.

13 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan asianosaiset eivät olleet neuvotelleet maidon hinnasta. Biraghi käytti kaikkien toimittajien osalta samaa, markkinatilanteen perusteella määräytyvää hintaa. Bertinetto sai joitakin kertoja yhteisön tasolla vahvistetun tavoitehinnan mukaisen hinnan, mutta yleensä hän sai lain nro 88/88 mukaisesti Unalatin (maidontuottajia edustava järjestö) ja Assolatten (käyttäjäteollisuuden edustaja, joka edustaa myös Biraghia) välillä tehdyssä alan sisäisessä sopimuksessa vahvistettuja hintoja alemman hinnan.

14 Bertinetto vaati Pretore di Pinerolossa Biraghia suorittamaan sille Biraghin maksamien määrien ja alan sisäisessä sopimuksessa vahvistetun hinnan mukaisten määrien erotuksen kyseiseltä ajanjaksolta. Biraghi kiisti vaatimuksen.

15 Katsottuaan, että asian ratkaisu riippui lain nro 88/88 tulkinnasta ja että oli epävarmuutta siitä, olivatko tämän lain tietyt säännökset yhteensoveltuvia yhteisön oikeuden ja erityisesti asetuksen N:o 804/68 3 artiklan kanssa, Pretore di Pinerolo päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Kielletäänkö 27.6.1968 annetun neuvoston asetuksen N:o 804/68 3 artiklassa Italian valtiota säätämästä lailla sellaisten alan sisäisten sopimusten tekemisestä, joilla on tarkoitus 16.3.1988 annetussa laissa nro 88 säädettyjen menettelyjen mukaisesti määrätä ennalta maidon hinnasta kaikkine siihen liittyvine seurauksineen?"

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa kysymyksellään pääasiallisesti tietää, onko asetuksen N:o 804/68 3 artiklan vastainen pääasiassa esillä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jolla pyritään edistämään ja tukemaan yhtenäisen maidontuotantohinnan vahvistamista.

17 Tämän osalta on syytä palauttaa mieliin, että yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-10/79, Toffoli ym., 6.11.1979 antamassaan tuomiossa (Kok. 1979, s. 3301, 12 kohta), että kansallinen lainsäädäntö, jonka tarkoituksena — millä tavoin tahansa — on edistää tai tukea yhtenäisen maidontuotantohinnan vahvistamista, kansallisella tai alueellisella sopimuksella tai viranomaistoimella, ei luonteensa vuoksi kuulu jäsenvaltioiden toimivaltaan, ja se on ristiriidassa asetuksessa N:o 804/68 ja erityisesti sen 3 artiklassa olevan periaatteen kanssa, jonka mukaan yhteisön maidontuottajien markkinointivuoden kuluessa myymälle maidolle toteutetaan tavoitehinta.

18 Pääasiassa on todettava, että lain nro 88/88 2 §:n 1 momentin d kohdan mukaan alan sisäisten sopimusten tarkoituksena on vahvistaa ennalta tuotteiden hinnat tai niiden määräytymisperusteet. Saman lain 5 §:n 1 momentin b kohdan mukaan alan sisäisessä sopimuksessa määritetään erityisesti tuotteiden vähimmäishinta tai useampivuotisten sopimusten osalta sen määräytymisperusteet.

19 Laki nro 88/88 sisältää useita säännöksiä, joilla pyritään edistämään alan sisäisten sopimusten tekemistä. Ensinnäkin on todettava, että lain 4—7 §:ssä säädetään, että viranomaiset kutsuvat yhden osapuolen pyynnöstä osapuolet koolle alan sisäisten sopimusten aikaansaamiseksi. Toiseksi alan sisäisten sopimusten allekirjoittajien on 8 §:n 1 momentin mukaisesti tuettava sopimusten kohteena olevia tuotteita koskevien myynti- ja viljelysopimusten tekemistä, ja niiden on varmistettava, että näin tehdyt sopimukset ovat yhtäpitäviä alan sisäisten sopi-

musten kanssa. Kolmanneksi 12 §:ssä säädetään toisaalta, että maatalous- ja elintarviketuotantoalan jalostusteollisuuden ja jakelun uudenaikaistamis- ja rakenneuudistustuet myönnetään ensi sijassa sellaisille yrityksille, jotka ovat tehneet alan sisäisten sopimusten mukaiset viljely- ja myyntisopimukset, ja toisaalta, että maataloustuet myönnetään voimassa olevassa lainsäädännössä säädettyjen etusijaperusteiden mukaisesti siten, että etusija annetaan sellaisten järjestöjen jäseninä oleville maanviljelijöille, jotka ovat tehneet alan sisäisten sopimusten mukaiset viljely- ja myyntisopimukset.

20 Tällaisessa tilanteessa on todettava, että lain nro 88/88 tarkoituksena on edistää ja tukea yhtenäisen maidontuotantohinnan vahvistamista.

21 Edellä olevan perusteella on vastattava, että pääasiassa esillä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jolla pyritään edistämään ja tukemaan yhtenäisen maidontuotantohinnan vahvistamista, on asetuksen N:o 804/68 3 artiklan vastainen.

Oikeudenkäyntikulut

22 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Pretore di Pinerolon 15.1.1999 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Pääasiassa esillä olevan kaltainen lainsäädäntö, jolla pyritään edistämään ja tukemaan yhtenäisen maidontuotantohinnan vahvistamista, on maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 3 artiklan vastainen.

Edward Sevón Jann

Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä syyskuuta 2000.

R. Grass — kirjaaja

D. A. O. Edward — viidennen jaoston puheenjohtaja